

znalci. Avšak zúčtování společenského podílu lze i tehdy, bylo-li provedeno společně, napadnouti podle všeobecných zásad. Pozůstalostnímu soudu přísluší jen přezkoušeti, zda ocenění podílu zůstavitele na společenském jmění vyhovuje poslední bilanci sepsané formálně správně.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu potud, že obnovil usnesení prvního soudu ad 1.; jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

D ů v o d y:

Povolanými dědici byla podána podmíněná dědická přihláška. Podle § 92 první odstavec nesp. říz. jest v takovém případě sepsati inventář. Podle § 97 nesp. říz. má inventář obsahovati přesný a úplný seznam veškerého movitého i nemovitého jmění, v jehož držení byl zůstavitel v čase úmrtí, a musí inventář obsahovati cenu zůstalého majetku v čase úmrtí. Jde-li o pozůstalost společníka společnosti, jest podle § 106 nesp. říz. za tímto účelem předložiti účetní uzávěrku o podílu společníka ke dni úmrtí. Zákon nijak nerozeznává, zda dědic vstoupil do společnosti na místo zůstavitele, čili nic. Má-li inventář odpovídati § 97 nesp. říz., jest do něho pojati podíl společníka podle skutečného jmění společnosti a k tomu jest předložiti uzávěrku o společníkově podílu zřízenou podle tohoto skutečného majetku společnosti. Tomuto účelu nevyhovuje předložená bilance již proto, že nevykazuje stav podílu společníka ke dni úmrtí, nehledíc k tomu, že nevykazuje skutečný stav jmění, any na příklad movitosti jsou oceněny na 1 Kč. Nezáleží na tom, že i zůstavitel podepsal tuto bilanci, neboť tehdy šlo o běžnou obchodní bilanci, nikoliv o likvidační bilanci. Právem proto nařídil soud první stolice společnosti, by předložila likvidační bilanci. Ustanovení § 106 druhý odstavec nesp. říz. se vztahuje podle doslovu na veškeré společnosti, vyjma akciové společnosti, o nichž mluví odstavec třetí a tudíž také na společnosti s ručením obmezeným. Ke zřízení likvidační bilance jest především povolána podle stavu věci společnost sama. Že by jí nesmělo býti uloženo předložení bilance, neplyne ani z § 106 nesp. říz. ani z jiných ustanovení zákona. Náklady zřízení likvidační bilance postihují ovšem pozůstalostní podstatu podle § 111 nesp. říz. (srovnej rozh. sb. n. s. čís. 3710 a 7187). Aby bylo vymoženo předložení likvidační bilance, nebylo však zapotřebí vyhrůžky obsažené v druhém odstavci usnesení soudu první stolice, to tím méně, any předpoklady § 45 zákona o společnostech s r. o. nebyly ani tvrzeny. Teprve po předložení likvidační bilance bude lze uvažovati o tom, zda bude za účelem jejího přezkoumání zapotřebí také předložení bilance za leta uvedená ve třetím odstavci usnesení soudu první stolice. Bylo proto rozhodnuto, jak se stalo.

Čís. 10525.

Zasílatelská (spediční) smlouva jest vlastně smlouvou o dílo po rozumu § 1151, druhá věta, a § 1165 a násl. obč. zák. Co do srážek ve smyslu § 1168 obč. zák. ustálila se obchodní zvyklost, podle níž jest

objednatel přepravy povinen, nedodrží-li smlouvu, zaplatiti podnikateli přepravy určitý díl smluvené úplaty za provedení přepravy.

Obchodní zvyklosti a zvyky míněné v čl. 279 obch. zák. platí jen proti tomu, kdo se jim podrobil. Užívání zvyklostí předpokládá u stran znalost zvyku; jeho neznalost jest lhostejnou jen tehdy, mohla-li jedna strana předpokládati znalost zvyku u druhé strany.

Pro podrobení se dopravním podmínkám nestačí přijetí závěrečného listu, jenž zcela povšechně ustanovoval, že platí podmínky »železnic a oněch společností provozujících lodní dopravu, které se účastní na dopravě«.

Z předpisů čl. 371 a 381 obch. zák. nelze odůvodniti nárok na zaplacení odškodného za nevyužití objednané lodní prostory.

(Rozh. ze dne 13. února 1931, Rv I 26/30.)

Žalující dopravní společnost uzavřela se žalovanou firmou smlouvu o převzetí dopravy 300 tun mouky z Hamburku do Loubí. Žalobkyně objednala u firmy B. a M. v Hamburku lodní prostor pro 300 tun mouky. Žalovaná firma dala však žalobkyni obstarati dopravu jen 75 tun, pročež žalobkyni bylo připsáno firmou B. a M. k tíži odškodné 5062 Kč, jímž žalobkyně zatížila na kontokorentu žalovanou firmu. Žalovaná firma toto zatížení neuznala, pročež se žalobkyně domáhala na ní náhrady odškodného. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu z dovolacích důvodů čís. 3 a 4 § 503 c. ř. s. Tomuto dovolacímu důvodu nelze upřiti oprávnění. Přípisem žalující dopravní společnosti ze dne 21. ledna 1925 sděluje tato žalovaná firmě, že s ní pevně uzavřela smlouvu o převzetí dopravy 300 tun mouky z Hamburku do Loubí za sazbu 4 Kč 50 h za 1 q v měsících březnu a dubnu, a v tištěné části tohoto vyrozumění uvedeno, že nabízí se provést dopravu tu na základě platných sazeb a dopravních podmínek podniků na dopravě účastněných, a to železničních i lodní dopravu provádějících. Nesporno dále, že žalovaná dala žalobkyni na základě zmíněné smlouvy obstarati dopravu 60 tun anglické mouky a 15 tun tuku, že žalobkyně opatřila u firmy B. & M. v Hamburku lodní prostor pro 300 tun mouky a že zaplatila této firmě, ano v uvedených měsících nebylo předáno k dopravě slíbených 300 tun, nýbrž jen 75 tun, odškodné (Reufracht) za nedodaných 225 tun ve výši 5062 Kč 50 h, jež jí byly připsány na účtu k tíži, načež týmž penízem 5062 Kč 50 h zatížila na kontokorentu žalovanou firmu. Žalovaná neuznala tuto položku, namítajíc, že se nezavázala k placení odškodného pro případ, že ujednané množství tun k přepravě nedodá a že jí nebyl znám a nemohl býti znám obsah podmínek společností lodní dopravu po Labi provozujících a že měl závěrečný list ze dne 21. ledna 1925

bud' býti doložen výtiskem oněch dopravních podmínek nebo aspoň obsahovati výslovné upozornění na jich ustanovení o odškodném (poe-nale). Odvolací soud vyřídil tyto námitky žalovaného poukazem k tomu, že bylo věci žalované, by si opatřila znalost oněch podmínek a že musí nésti důsledky, pakli si svou nedbalostí jejich znalost nezjedнала, dodav, že nejde o konvencionelní pokutu, nýbrž o náhradu škody, kterou způsobila žalovaná nedodržením smlouvy žalobkyni podle čl. 371 a 381 obch. zák. pak §§ 1419 a 1168 obč. zák. Tento právní názor nelze však sdíleti. Spediční smlouva jest vlastně smlouvou o dílo po rozumu § 1151 druhá věta a § 1165 a násl. obč. zák. A tu stanoví § 1168 obč. zák., že, nedojde-li k provedení díla z důvodů vzešlých na straně objednatelově, přísluší podnikateli přes to smluvená úplata, byl-li k plnění ochoten. Při tom musí si však podnikatel dáti líbiti, by se odpočetlo vše, co ušetřil tím, že nedošlo k provedení díla, nebo co získal jiným opatřením, pokud se týče, co mu ušlo tím, že neučinil takové opatření. Zjištění těchto srážek vyžaduje pravidelně nákladné a obtížné šetření, což asi vedlo k tomu, že se ustálila obchodní zvyklost podle čl. 279 obch. zák., jak správně uvádí dovolací odpověď, podle níž jest povinen objednatel přepravy, nedodrží-li smlouvu, zaplatiti podnikateli přepravy (speditérovi) určitý díl smluvené úplaty za provedení přepravy, takže pak netřeba podrobně zjišťovati srážky zmíněné v § 1168 obč. zák. Tuto obchodní zvyklost (usanci) převzaly mnohé dopravní společnosti do svých přepravních podmínek. Tyto obchodní zvyklosti a zvyky zmíněné ve čl. 279 obch. zák. nejsou však objektivním právem, nýbrž slouží jen za prostředek k výkladu vůle stran a platí jen proti tomu, kdo se jim podrobil (viz Staub Pisko, komentář k čl. 1 a 279 obch. zák., Randa právo obchodní § 5). Užívání zvyklostí (usanci) předpokládá u stran znalost zvyku, jeho neznalost jest lhostejnou jen, mohla-li jedna strana znalost zvyku u druhé strany důvodně předpokládati (§§ 872—876 obč. zák., Randa Právo obchodní § 5). Oba nižší soudy uznaly, že platí v souzeném případě obchodní zvyklost, pojatá do dopravních podmínek spojených společností pro labskou plavbu »akciové společnosti a rakouské severozápadní paroplavební společnosti«, zejména § 103 těchto podmínek, podle něhož může podnikatel od přepravní smlouvy ustoupiti a na objednateli požadovati odškodné (Reufracht) ve výši polovice umluveného dopravného za nedodané množství zboží, když objednatel umluvené množství zboží nedodal vůbec, nebo z části ve lhůtě ve smlouvě ujednané, aniž jest podnikatel povinen poskytnouti mu dodatečnou lhůtu k plnění. Jest otázkou, zda se žalovaná firma závěrečným listem ze dne 21. ledna 1925 podrobila i této zvyklosti, obsažené ve zmíněném § 103 podmínek, čili nic. Otázku tu jest zodpověděti záporně, neboť nebylo žalující firmou ani tvrzeno, tím méně prokázáno, že žalovaný znal při uzavírání smlouvy tuto obchodní zvyklost, a nebyly jí též uvedeny skutečnosti, z nichž by se dalo důvodně souditi, že zvyklost tu znala neb znáti musila. Žalobkyně tvrdí, že se žalovaná podrobila ustanovení § 103 přepravních podmínek přijetím závěrečného listu ze dne 21. ledna 1925, přehlíží však, že v závěrečném listu nebyl obsah tohoto § vůbec citován,

že podmínky ty nebyly připojeny k závěrečnému listu, že ani při ústní úmluvě, jak nesporno, nebylo o nich řeči a že nebylo v závěrečném listu poznamenáno, že mají právě platiti přepravní podmínky »der vereinigten Elbeschiffahrtsgesellschaften«. Ustanovení závěrečného listu, že platí podmínky »železnic a oněch společností provozujících lodní dopravu, které se účastní na dopravě«, jest tak povšechné a neurčité (§ 869 obč. zák.), že nemohlo založiti pro žalovanou žádný závazek; vždyť mezi Prahou a Hamburkem jest celá řada společností provozujících přepravu lodní z Hamburka do Loubí. Jsouť dopravní společnosti v Praze, Hamburku, Drážďanech, Ústí n. L. atd. a proto bylo naprosto neurčité, které společnosti jsou doložkou na uzávěrkovém listu míněny, které určité přepravní podmínky mají býti směrodatné, a nelze se proto diviti, tvrdí-li žalovaná, že neznala a nemohla znáti obsah oné písemné doložky závěrečného listu a nelze odůvodněně tvrditi, že omluva žalované, že nemohla znáti ony podmínky, jest nepřipadnou, jak za to má odvolací soud, že lze u ní předpokládati spíše opak a že bylo její věcí, by si znalost oněch podmínek opatřila. Vždyť z doslovu závěrečného listu nemohla ani vytušiti, o jaké podmínky a o které společnosti jde, nehledíc ani k tomu, že se žalující firma dovolává obsahu dopravních podmínek vydaných »spojenými labskými lodními společnostmi«, o nichž nebylo ve sporu ani tvrzeno, že měly přepravu aspoň z části obstarati, kdežto žalující firma uzavřela ve skutečnosti přepravní smlouvu, jak nesporno, s firmou B. a M. v Hamburku, jejíž podmínky však nepředložila. Byla tedy smlouva osvědčená závěrečným listem v tomto bodu, týkajícím se vedlejší úmluvy o konvenční pokutě (odškodném, Reufracht) zcela neurčitou a tudíž pro žalovanou v tomto bodu nezávaznou a nelze pro tuto neurčitost ani právem usuzovati, že mohla žalobkyně znalost zvyklosti, obsažené ve zmíněných podmínkách přepravních, důvodně u žalované předpokládati (§§ 872—876 obč. zák.), tím méně ovšem, že zvyklost tu žalovaná znala a se jí podrobila (čl. 279 obch. zák.). Z předpisů čl. 371 a 381 obch. zák. a § 1419 obč. zák., jak odvolací soud mylně za to má, nelze odůvodniti nárok žalobkyně na zaplacení odškodného, vždyť čl. 371 a 381 obch. zák. mluví jen o náhradě hotových výloh a nutných a užitečných nákladů niknutých za objednatele komisionářem nebo speditérem, k nimž však placení konvenční pokuty nelze počítati, a § 1419 obč. zák. mluví o prodlení věřitelově a byl tu předpis tento asi jen omylem citován. Poněvadž se žalobkyně domáhá na žalovaném jen náhrady určitého poenale 5062 Kč 50 h s přísl., které zaplatila Hamburské firmě B. a M. následkem nedodání smluvených 225 tun mouky k dopravě, aniž by in eventum žalobou žádala náhradu skutečné škody, která jí vznikla nesplněním smlouvy se strany žalované, nemůže dovolací soud, uznáv, že nárok na náhradu konvenční pokuty žalobkyní žádané není po právu, obíratí se otázkou, zda jí peníz ten snad přísluší z důvodu jiného, z důvodu skutečně utrpěné škody, neboť nebyly tvrzeny ani podmínky nároku toho. Neposoudil tedy odvolací soud případ správně po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) a bylo proto vyhověti dovolání a zamítnouti pro neodůvodněnost žalobního nároku.